



Buletin
INFORMATIV

Anul XXI • nr. 12 (247) • Decembrie • 2012

CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE



Buletin
INFORMATIV

Anul XXI • nr. 12 (247) • Decembrie • 2012

**MINISTERUL CULTURII
ȘI PATRIMONIULUI NAȚIONAL**
**CENTRUL NAȚIONAL PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE**

013701 București • Piața Presei Libere nr. 1 • corp B 1

• etaj V / VI • telefon/fax 317 89 70

www.centrul-cultura-traditionala.ro

e-mail: contact@cncpct.ro

Director: Ciprian OGRĂZEANU

Redactor coordonator: **Oana Gabriela PETRICĂ** - director adjunct

Colectiv redacțional:

Mihaela CIORCILĂ (secretar de redacție) • **Dănuț DUMITRAȘCU**

Elena GAVRILUȚIU • **Mirela MIHĂILĂ**

Difuzare: **Mariana COMAN**

Coperta I - **Stela COSTACHE** (București) - *Nașterea Mântuitorului*

Coperta IV - **Laczkó ARANKA** (Târgu Mureș) -
Tăiatul porcului de sărbători (detaliu)

Fotografii de Dănuț Dumitrașcu

ISSN 1224 - 6921

Tehnoredactare: **Anca Cristina VERGULESCU**



**Maria GOȘOIU (Constanța) -
Colindători**

Fotografie de Dănuț Dumitrașcu

**Crăciun fericit și
la mulți ani!**

Cuprins

Cercetare aplicată

*„Am pornit în lume ca să-mi fac un nume”
sau Drumul vieții de la Preotești la Aluniș (I).....2*
(Dr. Corina MIHĂESCU)

Ecouri

*Practici și obiceiuri vii - componente
ale patrimoniului cultural imaterial11*
(Dr. Corina MIHĂESCU)
Festivalul-concurs Național al Cântecului Păstoresc Miorița15
(Elena GAVRILUȚIU)
Festivalul Național de Folclor „Ioan Macrea”18
(Ioana GIURGIU)

Agenda decembrie 201220

Noi apariții editoriale

O a doua carte a cărților de folclor33
(Carmen IORDACHE)

Cercetare aplicată

„Am pornit în lume ca să-mi fac un nume” sau Drumul vieții de la Preotești la Aluniș (I)

Motto:

„... fiecare are de învățat câte ceva de la celălalt. Asemenea unui roman sau unui poem, o narațiune ne spune ceva despre viață - și despre viața noastră în particular. Adesea învățăm ceva din poveștile pe care le auzim sau le citim. Ele ne învață ceva despre viață, ne validează propriile experiențe ori subliniază diferențele față de experiența noastră. Persoana care-și povestește viața este profesorul, iar cea care ascultă e elevul.”

(Robert Atkinson, *Povestea vieții. Interviu*, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 122)

Deși suntem amândoi profesori „de o viață”, dialogul pe care-l purtăm nu mai ține seama de formația noastră profesională, transformând

naratorul în dascăl, iar ascultătorul, în elev. Pe măsură ce îndrăznește să cuprindă povestea vieții cu experiențele, trăirile, valorile importante și profunde, înțelepciunea, căutările, eșecurile, revenirile și speranțele sale, discuția noastră estompează latura dialogată. Ea se transformă într-o dezvăluire sacră în care sunt exprimate lucrurile și evenimentele cele mai importante ale vieții celui „ce se povestește” și care transmite înțelepciunea despre cursul vieții sale: Grigorie M. Croitoru din comuna Benesat, satul Aluniș, județul Sălaj.



Lecția de deschidere ținută de prof. Grigorie și Maria Croitoru

Ceea ce este important în viața sa, ceea ce dă sens existenței sale, care sunt adevărurile personale aflăm din mărturisirile autobiografice pline de semnificații și învățăminte prin care ne transmite experiența sa.

Împărtășirea emoționantă a diferitelor etape din existența sa, semnificațiile culturale mărturisite, ca membru al comunității în care trăiește, ne fac să înțelegem care sunt lucrurile, aspectele și întâmplările ce dau sens vieții unei persoane.

Ghid de mare talent și îndrumător de neegalat pentru cunoașterea zestrei etnofolclorice a satului Aluniș cu prilejul cercetării de teren efectuate de un grup de studenți și masteranzi ai Universității din București, de la Facultatea de Litere, Secția Studii Culturale, în anul 2012, profesorul Grigorie M. Croitoru este autorul, împreună cu soția sa, Maria V. Croitoru, a nu mai puțin de șapte cărți de folclor, lingvistică și artă populară, dedicate învățăturilor, credințelor, obiceiurilor, practicilor tradiționale, meșteșugurilor, graiului local, vieții alunișenilor, procesului de conservare a tradițiilor: *Pe unde umblă dorul - monografie etnofolclorică; Nume de oameni, nume de animale, nume de locuri din satul Aluniș; Obiceiul de a chiu și chiuiturile din Aluniș; Din folclorul copiilor și al tinerilor din Aluniș; Meșteșug și artă populară în satul Aluniș; Glosar de cuvinte regionale aparținând graiului vorbit în satul Aluniș* (două ediții); *Din datinile, eresurile și practicile magice ale alunișenilor*.

În afară de calitățile de bun îndrumător în cercetarea culturii tradiționale din Aluniș, profesorul Grigorie Croitoru este și un bun interlocutor în relația de comunicare pe care o stabilim.

Povestea vieții transmisă prin întrebări și răspunsuri, prin afirmații, interogații și uimiri este o modalitate de a înțelege cum sunt conectate diferitele elemente și evenimente ale existenței, care sunt valorile care îi dau sens, cum se integrează evenimentele și credințele într-un tot.

Povestea profesorului Grigorie Croitoru oferă semnificație, având rol de lecție din care oricine poate învăța, educă „tânăra generație și le reamintește tuturor celorlalți membri ai comunității care este cel mai important lucru în viață”. (Robert Atkinson, *Povestea vieții*, p. 38)

Interviului pe care l-am realizat cu interlocutorul meu i-am dat extensie de poveste. În paginile următoare „m-am sustras” cu discreție, suspendând de multe ori întrebările care au călăuzit parte dintre mărturisirile ce urmează a fi „ascultate”.

Astfel, paginile următoare sunt o cronică ce exprimă teme și momente importante: dificultăți, înfrângeri, succese, personaje, întâmplări, situații limită, momente covârșitoare, influențe și ajutoare neașteptate, situații și împrejurări extraordinare.

Un discurs moral despre valoarea și prioritățile vieții.

Nu m-am împăcat niciodată cu ideea că voi rămâne un neajutorat copil de țăran. Am simțit întotdeauna că pot fi mai mult decât să dau cu sapa, să alerg după oi sau să țin plugul de coarne.

– Ați avut o ambiție sau cineva v-a inoculat dorința de a vă depăși condiția primară?

– *Am avut o ambiție. Ambiția a venit de undeva din interiorul casei părintești – la noi în casă, când eram eu copil, mai ales în perioada de toamnă-iarnă, până spre primăvară, când începeau muncile agricole, era o adevărată sărbătoare. Seara, în casă se făcea un adevărat spectacol.*

Noi am fost cinci copii la părinți, adică șapte, dar două fete au murit. Cel mai mic eram eu.

Se lucra în casă. Mama a fost o femeie extraordinară, avea două clase, dar știa atâtea, încât ne-a uimit pe toți. De la ea am prins drag pentru povestire; știa atâtea basme, atâtea legende, atâtea snoave, atâtea folclor, că pur și simplu ne uimea.

Am avut un frate care citea atât de frumos! Ne citea din cărțile lor de citire – ale fraților mai mari, că noi n-am avut cărți –, în fiecare seară, și nici acum n-am uitat de caprele lui Moș Savin, de mânzul cu iapa care

erau la păscut și de lupul care întreabă cât costă mânzul, iar iapa i-a zis că prețul este pe copita din spate. De acolo mi-a venit dragostea pentru învățătură. M-am dus la școală, și școala a mers. A mers bine, bine de tot. Necazul a venit când a trebuit să trec din clasa a IV-a mai departe.

– Unde erai atunci?

– *Eram la Preotești, comuna Gorunești, județul Vâlcea, la limita dintre județele Vâlcea, Olt și Dolj.*

Pe Olteț. Și n-au vrut să mă dea la școală. Am început să mă vait, să plâng, am zis că fug de-acasă, am chiar fugit de-acasă.

În clasa a V-a trebuia să mă duc tocmai la Bălcești, să fac 12 km zilnic și m-au dat până la urmă, n-au avut ce face; dar după două luni de zile m-au luat – la 20 noiembrie – pentru că s-a născut o nepoțică și a trebuit să aibă cineva grijă de ea. Am întrerupt un an.

În celălalt an a început din nou cearta cu ai mei și am fugit la un unchi, în Gorunești, frate cu mama, și ăsta m-a primit și m-a dus la școală. Am reușit să termin șapte clase.

„– Gata, punct, nu te mai duci niciunde”, mi-au zis atunci părinții.

În sfârșit, cu chiu, cu vai, i-am lămurit că mă duc la Craiova. Unde? La Colegiul „Nicolae Bălcescu”, fostul Liceu „Carol”.

„– Tu ești nebun?, îmi zice tata. Ce copil de țăran a intrat până acum la Colegiul «Carol»?”

Zic: „– Tată, oi intra sau n-oi intra, eu mă duc”.

„– Cu o condiție, zice tata; dacă nu reușești, vii acasă.”

„– Și dacă reușesc?”

„– Te las, dar ca să treci ca și câinele prin apă nu te las, vii acasă!”

„– Bine!”

M-am dus, dar nu numai că am reușit, ci am reușit printre primii 20 din câteva sute; până la litera M erau clase.



Profesorul Grigorie M. Croitoru vorbind despre una dintre cărțile sale

Am intrat într-o clasă bună, B: câți am intrat, atâția am ieșit. Era a doua clasă din istoria liceului în care câți au intrat, tot atâția au absolvit...

Într-o zi, vine tata la mine, la ședință. A zis: „- Hai, să văd și eu ce faci tu acolo“. Și a vorbit cu dirigintele, care l-a lămurit.

„- Bunicule” - că era bătrân, tata m-a făcut la bătrânețe, așa cum l-am făcut și noi pe băiatul cel mic. Zice: „- Bunicule, ai un copil minunat!“.

Tata zice: „- E adevărat sau nu e adevărat? Sau dumneavoastră v-a spus că noi n-am fost de acord să vină la școală și acum vreți să mă lămurii să-l las?“.

„- Haideți cu mine, să vă arăt catalogul.“

Și de atunci n-a mai zis o dată că nu mă lasă.

Am terminat clasa a VIII-a, a IX-a; într-a X-a, când a văzut că merg bine, în vacanța de iarnă m-a întrebat: „- Măi, copile, tu ce faci mai departe?“.

Zic: „- Aș face, dacă voi veți fi de acord. Și atunci a zis: „- Bine, te lăsăm, chiar dacă eu îmi vând tot ce am pe lângă casă“.

Aveau boi, plug. A fost un sacrificiu total. El (tata) s-a angajat la drumuri și poduri, ca să facă rost de niște bani ca să-și țină copilul mai departe la școală. Și a venit năpasta. Pe 1 februarie 1957 a avut un accident: și-a fracturat coloana vertebrală și în trei zile a murit. Atunci am trecut printr-un moment extraordinar, am fost în stare să-mi pun capăt zilelor, adică m-am văzut ca și puiul singur, fără niciun ajutor.

Mama - singură și neputincioasă, frații ceilalți se duseseră la casele lor, aveau familiile lor; m-am rugat de ei ca de Dumnezeu: „- Măi, tot ce am eu (de la tata n-am avut mult pământ) vă dau vouă, dar țineți-mă măcar un an-doi undeva“.

Sora mea a doua mi-a zis că mă ține doi ani la Institutul Pedagogic din Craiova, dar eu i-am zis că nu reușesc la Institut pentru că nu știu cânta, nu am glas. Terminasem cu bine liceul.

„- Încearcă, m-a încurajat sora mea, eu în altă parte nu am putere să te țin (nu stătea nici foarte bine cu bărbatu-său), dar fac pe dracu' în patru și te țin.“

N-am reușit; am dus, în timp, o viață de calvar. Aveam 18 ani, slujbă nu-mi găseam, bani n-aveam, tânăr eram și am început să muncesc - am muncit pe șantier, la Bălcești; am încercat să mă angajez în Valea Jiului, la mină, și nu se făceau angajări. Și am luat drumul Bucureștiului - am lucrat trei luni de zile în Bucureștii Noi, la silozul de cartofi; selectam cartofii, îi căram cu spatele și îi duceam unde trebuia.



Povestea locurilor din Aluniș spusă de prof. Grigorie M.Croitoru

S-a terminat de muncă aci, am plecat lângă Urziceni, la o fermă legumicolă pe malul Ialomiței și am lucrat acolo până în august '58.

Atunci am venit acasă, m-am angajat la Consiliul Popular ca agent agricol, cu 381 de lei pe lună, în Gorunești. Am stat până în august 1959. Atunci am zis: „- Plec!“.

Și am luat drumul Ardealului, am venit până-n Ardeal și m-am angajat în învățământ, ca necalificat prima dată.

- Cum ați luat hotărârea să luați drumul Ardealului?

- Am citit într-un ziar că e nevoie în unele județe din țară, printre care și aici, de cadre didactice necalificate. Și am făcut un dosar pe care l-am trimis la Regiunea Maramureș și în Raionul Tulcea - că de-acolo mi-a venit prima dată răspuns. M-am întâlnit cu un prieten și am zis: „- Băi, gata, am plecat, m-am făcut om!“.

Și el mi-a zis: „- Nu te duce în Tulcea! Eu am făcut armata la Tulcea, acolo e rău“. „- De ce?“ „- Păi se mănâncă numai pește. Și e rău când începe revărsatul apelor primăvara. Cine știe prin ce sat te repartizează?“

În curând am primit răspuns și de la Maramureș - Raionul Cehu Sivaniei. Nu auzisem în viața mea de acest raion. Și am plecat într-acolo.

Am nimerit un șef de secție de învățământ, am intrat la el în birou: „Bună ziua.“ „Bună ziua. A, tu ești? Ți-a dat dosarul din Gorunești. Ce știi despre Ivănescu?“

A fost ca și când mi-ar fi dat o palmă. Ivănescu era la școala la care am învățat eu în clasele I-IV; era moșier, a fost desproprietărit, a fost și în pușcărie, a scăpat cum a scăpat. În conacul lui de acolo era sediul CAP-ului. Mă gândeam ce să-i zic.

„Eu pe Ivănescu îl cunosc ca învățător.“

„Cum ca învățător, măi, când el a fost moșier?“

„Domnul șef..., eu îl cunosc ca învățător și numai ca învățător. Știu unde stă, am trecut de multe ori pe la poarta lui.“ Și îi povestesc o întâmplare - că mi-a făcut și o dreptate. „Eu nu pot să spun nimic de rău; este omul care mi-a făcut o dreptate.“ Deci, atât și nimic mai mult.

„Măi, omule, zice către mine, o să vezi tu de ce ți-am pus această întrebare.“ Și mi-a spus că domnul Ivănescu era nașul lui. „Te trimit în unul dintre cele mai frumoase și mai bune sate din Raionul Cehu Silvaniei, ai cale ferată, ai gară, șosea bună, dascăli extraordinari. Ai de la cine învăța, dacă vrei să înveți.“

Și apoi am venit aici și n-am mai plecat niciodată. Mi-am făcut studiile. Aveam 20 de ani. Am ajuns într-un fel să mă realizez.

Astea au fost momentele mele de impact.

În primul rând, când am pătruns în satul ăsta, nu mi-a plăcut; arăta rău satul. Măi, frate, unde am nimerit eu, ce-mi spunea mie omul ăsta, că e satul așa și așa?

M-am căutat în buzunar să văd dacă am bani să mă duc înapoi.

Și când i-am auzit și cum vorbesc...! Vorbeau stricat, nimic nu înțelegeam.

„Fă bine, domnișor, și dă-mi oiaga aia din credenți!“, adică o sticlă din dulap.

Chiar dacă nu prea înțelegeam ce vorbeau, am dat peste niște oameni nemaipomeniți la școală - familia Cordea - el era mai în vârstă decât mine. I-am zis de la început: „Domnule, eu plec.“ Și mi-a zis: „la mai încearcă tu și mai stai o săptămână“. Apoi mi-a mai zis: „Stai liniștit, măi, că oltenii-s curajoși“.

El mi-a căutat gazdă, m-a primit la ei în casă; aveau aparat de radio - că nu prea erau multe în sat în vremea aceea. Ceea ce m-a făcut să rămân au fost și copiii.

Eu eram inițiat în munca didactică pentru că am avut o prietenă învățătoare la mine în sat și mă duceam aproape zilnic la ore - trebuia s-o trec seara printr-o pădure și se temea, între satul meu și satul ei. De la ea am învățat meseria de educator.

Dar am învățat și de la dascălii mei. N-o pot uita pe profesoara mea de literatură română - Mihaiu, doamna Nelica îi ziceam; trăiește și acum, are aproape 100 de ani. Era și frumoasă, și bună, vorbea frumos, intra în clasă recitând versuri. Sau pe profesorul meu de matematică, 'nea Ioniță Bălașa: îi plăcea să tragă la măsă, dar era un om de o bunătate nemaipomenită.

Când am intrat prima dată în clasă aici, eu am intrat cum intra doamna Nelica la noi în clasă - recitând versuri, veselă, zâmbitoare; se uita peste toată clasa, ca și când te-ar fi închis într-o cutiuță.

„Și acum, copiii, să ne vedem de ale noastre“, spunea și pune catalogul pe masă, verifica temele și continua lecția.

Și am rămas aici, am avut satisfacții multe și bune, și necazuri multe și rele și dacă n-aș fi fost bun ca profesor, cei de la partid m-ar fi lichidat.

În '64 au vrut să mă pună director, dar nu aici, la o școală de Sub Codru, de unde fugise fostul director - se dusesese în Cehu Silvaniei ca șef de secție de învățământ și avea nevoie de un om bun, ambițios și „al dracului“, cum era Croitoru, olteanul de la Aluniș, să-i facă ordine în satul lui.

Și mă cheamă la sfârșitul anului școlar la secție, râzând, mai ca Băsescu: „O să fii bucuros; știi bancul cu oltenii? De ce au oltenii gâtul lung? Ca să privească peste Carpați, unde sunt posturi de director, în Ardeal. Te trimit director în comuna mea!“

„Omule, eu din Aluniș nu mă duc, nu mă duc și nu mă duc.“

„Vezi că ai aprobată numirea de la Minister, am gândit că tu nu faci gălăgie, am acordul tuturor factorilor de la Raion, Comitetul Raional, Partid, toți au semnat.“

Da' eu nu m-am dus; am venit în toamnă, aveam director din Turnu Severin, tot olteancă. M-au chemat, m-au amenințat, începând de la secretar, până la președinte. „Croitoru nu intră mâine în școală“, a zis un secretar de partid.

„Dați-mi în scris!“

„Partidul nu dă în scris, tu nu știi asta?“

Unde să mă duc, cum să mă duc? Și am plecat la Baia Mare. Ce să fac? Zic: găsesc eu undeva în țara asta. Terminasem institutul, eram calificat.

- Dar nu v-a fost teamă?

- *Eram tânăr, doamnă, nu eram căsătorit, nu aveam obligații. Și m-am dus la Baia Mare. Stăteam să trec strada - mă strigă cineva; era un coleg de la institut. Era bucuros.*

„- Băi, bine că te văd!”. Mă ia în brațe și mă pupă.

„- Eu îs necăjit - n-am catedră.”

El fusese șef de secție de învățământ la Regiunea Maramureș - fusese învățător -, îi făcusem un bine și el se simțea obligat oarecum; a vrut să-mi dea catedra lui. Mie îmi venea să plâng. El era director în Baia Mare, la Școala nr. 6. M-a invitat la el acasă, i-am cunoscut nevasta și fiica.

La un moment dat, s-a ridicat și s-a dus în camera alăturată să răspundă la telefon - „tovarășul Roman la telefon, de la Raionul de Partid Cehu Silvaniei!”.

„- Servus, măi, tovarășul Roman, cu Pop Octavian vreau! Goia la telefon! Tavi, nu meriți să te salut! Vin de la Cluj, am dat prin Aluniș, l-am găsit plângând că tu-i faci zile fripte.”

„- Dă-i catedră și cere-i scuze!”

„- Te duci acasă, că așa se va întâmpla.”

Și așa a fost. A venit la ora 8 dimineața: „- A, tovarășe Croitoru, n-ați plecat? Eu ieri am fost cam repezit, am avut probleme”.

„- Tovarășe director, să-l primiți și să vă bucurați că aveți un astfel de dascăl în școală.”

Și, uite, așa a fost. După aceea m-au luat în corpul lor de inspectori, că ei n-aveau oameni.

- Oamenii de aici, din Aluniș, ce credeau despre olteni?

- *Aveau păreri proaste despre olteni, știți cum se zice - vezi gunoiul din ochiul altuia, da' nu vezi bârna din ochii tăi.*

„- Băi, da' nu te uiți la casele voastre?! Nu sunt tot cu paie și cu stuf?”

„- E, noi am evoluat”, zicea câte unul.

„- Păi, du-te și vezi și tu acum la noi.”

Dar ei și-au dat foarte repede seama de valoarea mea pe linie profesională.

Text și fotografii de
Dr. Corina MIHĂESCU
Cercetător științific I, CNCPCT

Ecouri

Practici și obiceiuri vii - componente ale patrimoniului cultural imaterial

Centrul Cultural Județean Arad, alături de Consiliul Județean Arad, a organizat, în ziua de 31 octombrie 2012, un dublu eveniment: Simpozionul Internațional cu tema „Practici și obiceiuri vii - componente ale patrimoniului cultural imaterial” și expoziția aniversară „Artistul naiv Petru Mihut la 85 de ani”.

Prin tematica enunțată, simpozionul de anul acesta a continuat abordarea teoretică a problematicii Colocviului Național de Etnologie desfășurat sub aceleași auspicii la Arad în anul 2011, legată de patrimoniul cultural imaterial și de modalitățile de conservare și de promovare ale acestuia.

Remarcăm în acest context preocuparea specialiștilor de la Centrul Cultural Județean Arad, în special a doamnei dr. Rodica Colta, de a propune subiecte de mare importanță și actualitate pentru domeniul culturii tradiționale.

Astfel, dacă în urmă cu un an s-au dezbătut subiecte legate de *patrimoniul imaterial, legislație și demersuri concrete în România,*



Artistul naiv Petru Mihuț la primirea distincției de merit pentru întreaga sa activitate

Repertoriul național al patrimoniului cultural imaterial - Meșteșuguri artistice, Rolul cercetării în conservarea și patrimonializarea dansurilor tradiționale românești, Tezaure umane vii, contribuția centrelor județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale la valorificarea patrimoniului cultural imaterial, simpozionul din acest an a pus accentul pe identificarea practicilor și obiceiurilor vii prin prisma definiției patrimoniului cultural imaterial ca totalitate a practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților, împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora - pe care comunitățile, grupurile sau indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural.

Lucrările simpozionului s-au axat pe următoarele subiecte: Patrimoniul cultural imaterial și cercetarea aplicată (dr. Corina Mihăescu, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale), Reconsiderare taxonomică a tradițiilor actuale (conf. univ. dr. Narcisa



***Iarna*, Petru Mihuț (Brusturi, Arad)
Expoziția Națională de Artă Naivă la a XLIV-a ediție**

Știucă, Universitatea din București), Comunități tradiționale și elite rurale (prof. univ. dr. Ilie Moise, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu), Moartea, înmormântarea și cultul morților la românii din Ungaria (Emilia Martin, director adjunct Muzeul Munkacsy Mihályi Békéscaba, Ungaria), Ispasul la Mohu (drd. Andreea Buzaș, Institutul de Studii Socio-Umane Sibiu), Alimente rituale la sârbii din Banat (prof. Iavorka Iorgovan - Gelu, jud. Timiș), Reminiscente arhaice legate de moarte, înmormântare și cultul morților la populațiile din Banat (dr. Elena Rodica Colta, Centrul Cultural Județean Arad).

Cu acest prilej, a avut loc și o proiecție de filme etnografice: Butea junilor din Cut (jud. Alba), prezentat de prof. univ. dr. Ilie Moise, Cultura pâinii în județul Arad, prezentat de Gabriel Hălmăgean, Complexul Muzeal Arad și Meșterii olari din Târnăvița (jud. Arad), prezentat de drd. Sorin Sabău, Complexul Muzeal Arad.

În contextul acestei manifestări științifice, a avut loc și vernisajul expoziției de pictură naivă „Petru Mihuț la 85 de ani”, o întâlnire emoționantă cu pictorul a cărui activitate artistică se întinde pe durata unei jumătăți de secol.

Lucrările expuse au exprimat lumina, culorile și temele din opera renumitului artist, care, alături de cunoscuta școală de pictură din Brusturi, a creat o istorie prin îndelungata expresie artistică personală, dar și prin dinastia de pictori născută în familia sa: fiica, Rodica Nicodin, nepoții, Mariana, Voicu și Cosmina Mihuț.

Evenimentul împlinirii vârstei de 85 de ani a prilejuit o privire retrospectivă asupra viziunii pictorului reflectată atât în lucrările expuse, cât și în cele cu care s-a consacrat de-a lungul timpului, care i-au procurat admirație, omagii și numeroase premii la diferite manifestări și expoziții de pictură naivă atât în țară, cât și în străinătate.

În acest deosebit și onorant cadru aniversar, Petru Mihuț a primit, în prezența unui numeros public, o distincție de merit pentru întreaga sa activitate artistică, decernată de Petru Nicolae Iotcu, Președintele Consiliului Județean Arad și de Ana Maria Dragoș, directoarea Centrului Cultural Județean Arad.

Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale a transmis, de asemenea, pictorului diploma de onoare pentru „expresivitatea universului și forța armoniilor cromatice ale creațiilor sale plastice, pentru păstrarea și transmiterea identității artistice a „Școlii de artă naivă de la Brusturi”.

Text și fotografii de
Dr. Corina MIHAESCU
Cercetător științific I, CNCPCT

Festivalul-concurs Național al Cântecului Păstoresc „Miorița”

Unul dintre cele mai longevive festivaluri de folclor păstoresc este cel de la Toplița - „Miorița”, a cărei lansare a avut loc în anul 1976. Organizat din doi în doi ani, cu unele întreruperi, dictate de vremuri, festivalul, la începuturile sale, avea două secțiuni distincte: o sesiune științifică, la care au participat de-a lungul anilor nume prestigioase ale cercetării folclorului românesc și festivalul propriu-zis, ambele propunându-și să aducă în atenție valoarea cântecului și portului păstoresc ca parte a spiritualității românești.

Anul acesta, ajuns la a XVIII-a ediție, Festivalul-concurs Național al Cântecului Păstoresc „Miorița” s-a desfășurat, pe parcursul a două zile - 20 și 21 septembrie - și a fost găzduit de Casa de Cultură a Municipiului Toplița. Festivalul a fost deschis cu mesajul transmis de primarul orașului, domnul Stelu Platon, plecat în această perioadă din țară, într-o misiune oficială.

Întrucât festivalul a fost deschis soliștilor vocali și instrumentiști (instrumente de corzi și de suflat specifice folclorului păstoresc), cei 35 de concurenți, din județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Mehedinți, Mureș, Sălaj, Vâlcea și Harghita, au interpretat, fără acompaniament, conform regulamentului festivalului-concurs, o doină sau o baladă cu specific păstoresc și un cântec ritmat, din zona pe care au reprezentat-o, fiind acompaniați de Orchestra Ansamblului Artistic Profesionist „Rapsodia Călimanilor” a Centrului Cultural Toplița, dirijată de profesorul Iosif Benko.

Din juriul concursului au făcut parte: prof. Dumitru Buzoianu - realizator de emisiuni folclorice la Studioul teritorial TVR Cluj-Napoca, prof. dr. Pamfil Biltiu - etnolog, Elena Gavriluțiu - sociolog - Centrul Național pentru Promovarea și Conservarea Culturii Tradiționale București, Ștefan Isac - folclorist și interpret de muzică populară, solist al Ansamblului „Doina Banatului” din Caransebeș, prof. Costel Cristian Lazăr - directorul Centrului Cultural Toplița și directorul festivalului.

Concurenții care au urcat pe scenă, în marea lor majoritate, s-au dovedit a fi transmițătorii dragostei de folclor și ai emoțiilor prin care acesta reverberează în vocile soliștilor vocali sau prin sunetul instrumentelor la care s-a cântat. Astfel, printre cei tineri s-au aflat nume despre care cu siguranță se va vorbi, care în mod cert își vor pune amprenta proprie pe

ceea ce generic numim interpretarea cântecului popular românesc (Larisa Vasilica Uță, Florina Monica Pârlea, Denisa Minodora Rolnic, Irina Deac, Marian Magheru), iar printre cei vârstnici am întâlnit sau reîntâlnit rapsozi autentici și instrumentiști de-a dreptul virtuozii, interpreți bine cunoscuți și apreciați de comunitățile locale și prezenți, din când în când, pe scenele unor festivaluri, nu însă și pe marile scene ale țării (Dumitru Ciupa, din Fundu Bârgăului, Ioana Natea, Vasile Col și Nicolae Baci, toți trei din Gălăuțaș).

Deliberările juriului nu au fost simple, deoarece nivelul interpretării (vocale sau instrumentale) a fost adesea apropiat, partajarea stând în detaliile care au făcut diferența. Dar pentru că a trebuit să existe un clasament, acesta este următorul:

Marele Premiu și

Trofeul festivalului Larisa Vasilica Uță (Baia Mare, Maramureș; studentă - Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca)

Soliști vocali

Premiul I Larisa-Lucreția Bozbici (Bistrița-Năsăud)

Premiul II Florina Monica Pârlea (Ațintiș, Mureș)

Premiul III Mihaela Stupariu (Mureș)

Premiul Special al Juriului Denisa Minodora Rolnic (Șimleu Silvaniei, Sălaj)

Premii speciale Diana Boțoni (Bălan, Harghita)
Irina Deac (Sărmaș, Harghita)
Ioana Natea (Gălăuțaș, Harghita)

Soliști instrumentiști

Premiul I Dumitru Ciupa (fluier și caval; Prundu Bârgăului, Bistrița-Năsăud)

Premiul II Ioan Magheru (fluier și caval; Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți)

Premiul III Pavel Monda (vioară; Prundu Bârgăului, Bistrița-Năsăud)

Premii speciale Marian Magheru (fluier; Drobeta-Turnu Severin, Mehedinți)
Grupul „Izvorașul” (Gălăuțaș, Harghita).

După concurs, în fiecare seară dintre cele două, au fost susținute recitaluri de către invitații organizatorilor. Astfel, în prima seară publicul a

aplaudat-o pe Letiția Boroș (Ilfov), câștigătoarea ediției precedente a festivalului, și pe îndrăgitul interpret din Caraș-Severin Ștefan Isac, acompaniați de Orchestra Ansamblului „Rapsodia Călimanilor”, orchestră care a susținut, la rândul său, propriul recital. În a doua seară de concurs, după Gala Laureatilor, Matilda Pascal Cojocărița și Ștefan Cigu, împreună cu Ansamblul „Dor Românesc” al Centrului Județean de Cultură Bistrița-Năsăud au încântat publicul, făcând ca Sala Casei Municipale de Cultură să pară neîncăpătoare.

Se poate spune că această ediție, a XVIII-a, a fost o ediție bună a Festivalului-concurs „Miorița”, atât din punct de vedere al evoluției concurenților, cât și din punct de vedere organizatoric. În acest sens, se cuvin felicitări organizatorilor - Centrul Cultural Toplița, cu sprijinul Ministerul Culturii și Patrimoniului Național și în parteneriat cu Primăria și Consiliul Local ale Municipiului Toplița, directorului instituției - prof. Costel Cristian Lazăr, ca de altfel întregului colectiv al Centrului Cultural Toplița, inclusiv domnului Vasile Gotea - prezentatorul festivalului. De asemenea, trebuie remarcată implicarea în organizarea acestui eveniment a partenerilor media: TVR - Studioul Târgu Mureș, Gliga TV, Informația Harghitei, Condeii Ardelean, Radio Ardealul.

Încercând să parafrazez mesajul domnului primar Stelu Platon, pot spune că atât concurenții, cât și invitații Festivalului „Miorița” au lăsat anul acesta „...la Toplița Română...” o fărâma de cântec sau de suflet care să fie legănate melodios în pădurile de brazi din Depresiunea Giurgeului, cel puțin până anul viitor.

Elena GAVRILUȚIU
Șef birou, CNCPCCT

Festivalul Național de Folclor „Ioan Macrea”

Festivalul Național de Folclor „Ioan Macrea”, unicul festival dedicat ansamblurilor profesioniste din țară, a numărat, deja, 13 ediții. Păstrând tradiția culturii muzicale și coregrafice într-o manieră profesionistă, festivalul se îmbogățește, de la an la an, cu noi dimensiuni. Noutatea ediției a XIV-a, desfășurată în perioada 30 octombrie-2 noiembrie a.c., a fost dată de prezența a două orchestre profesioniste din diaspora: Orchestra Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia și Orchestra „Lăutarii” din Chișinău, alături de ansambluri profesioniste care au în repertoriu cântece, dansuri și obiceiuri din folclorul românilor.

Orchestra Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia păstrează patrimoniul cultural al românilor din Banatul Sârbesc, tezaurul folcloric al strămoșilor noștri și în același timp slujește cu multă pasiune și dragoste, alături de muzica cultă, și folclorul românesc, ca una dintre podoabele cele mai de preț ale neamului. În momentul de față, în repertoriul orchestrei se găsesc peste 500 de piese populare românești din folclorul autentic și piese populare sârbești.

Orchestra „Lăutarii” din Chișinău păstrează și promovează cultura tradițională românească, având în repertoriu piese instrumentale autentice. Sub bagheta maestrului Nicolae Botgros, aceasta a colaborat cu cei mai reprezentativi interpreți ai muzicii populare românești. Astfel, în ultima zi a festivalului, orchestra a susținut un spectacol extraordinar împreună cu Ansamblul Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului”, încântând publicul prin prezentarea unui obicei de nuntă din Oaș și suite coregrafice din Moldova, Mărginimea Sibiului și Valea Hârtibaciului.

Pe scena festivalului au mai evoluat ansamblurile profesioniste: „Transilvania” - Baia Mare, „Banatul” - Timișoara, „Doina Gorjului” - Târgu Jiu, „Maria Tănase” - Craiova, „Baladele Deltei” - Tulcea, „Mureșul” - Târgu Mureș, „Ciprian Porumbescu” - Suceava, „Doina Oltului” - Slatina, „Crișana” - Oradea, „Timișul” - Timișoara și „Junii Sibiului” - Veterani, care au prezentat programe inedite, toate gândite în memoria maestrului Ioan Macrea.

Astfel, au fost puse în scenă momente coregrafice, obiceiuri tradiționale, dansuri și piese instrumentale din toate zonele etnofolclorice ale țării. Publicul a aplaudat cu entuziasm atât suitele de jocuri populare, cât și piesele vocale în interpretarea îndrăgiților soliști: Stana Stepănescu,

Florin Boita, Paul Ananie, Virginia Irimuș, Neag Livia, Leontin Ciucur, Leontina Pop, Dorina Oprea, Dorina Grad, Maria Sântean Faghiura, Mariana Anghel, Nineta Popa, Mioara Velicu, Niculina Stoican, Carmen Popovici Dumbravă, Andreea Voica, Liliana Laichici, Adrian Stanca, Mariana Ionescu Căpitănescu, Nicolae Furdui Iancu, Nicu Novac, Cristian Pomohaci.

Așadar, și această ediție a Festivalului Național de Folclor „Ioan Macrea” a promovat, la cel mai înalt grad de profesionalism, obiceiurile, jocurile și cântecele populare românești, păstrate vii atât în România, cât și dincolo de granițe.

Cea de-a XIV-a ediție a Festivalului Național de Folclor „Ioan Macrea” a fost organizată de: Consiliul Județean Sibiu, prin Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale „Cindrelul-Junii” Sibiu, în colaborare cu Cercul Militar Sibiu, Consiliul Local prin Primăria și Casa de Cultură a Municipiului Sibiu, cu sprijinul autorității finanțatoare Administrația Fondului Cultural Național.

Ioana GIURGIU

Referent, CJCPCT „Cindrelul-Junii” Sibiu

Agenda*

Alba

1 decembrie – Alba Iulia

Manifestări complexe dedicate *Zilei Naționale a României*.

14 decembrie – Alba Iulia - Casa de Cultură a Sindicatelor

Spectacol de colinde.

17 decembrie – Alba Iulia

„Icoana din sufletul copilului” - expoziție de icoane și spectacol artistic.

21 decembrie – Sebeș - Biserica Evanghelică

Concert de Crăciun.

Argeș

2-5 decembrie – localități din județ

Festivalul Obiceiurilor Tradiționale de Crăciun și Anul Nou „Florile dalbe” - ediția a XXXII-a (2 decembrie, Ștefănești, Sinești, Stănești-Corbi - faza zonală și 5 decembrie, Curtea de Argeș - faza județeană).

14 decembrie – Pitești

„Florile dalbe” - concert-spectacol de Crăciun și Anul Nou al Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Argeș și acordarea Premiilor din domeniul culturii populare pe anul 2012.

● Vineri, 14 decembrie, se lansează „Buletinul informativ” al CJCPCT Argeș, nr.11/2012.

*N.R. Informațiile de la această rubrică sunt furnizate de centrele județene pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale. Pentru confirmări, vă rugăm consultați organizatorii.

Bacău

1 decembrie – Bacău

„Unirea națiunea a făcut-o” - spectacol folcloric cu participarea unor formații artistice din județ.

16 decembrie – Poduri - Căminul Cultural

„Podureanca” - ediția a II-a - festival județean de colinde și obiceiuri de iarnă. Organizatori: Căminul Cultural Poduri și Inspectoratul Școlar Județean Bacău.

23 decembrie – Bacău - Teatrul „G. Bacovia”

„Asta-i seara de Crăciun” - spectacol de colinde prezentat de formații ale așezămintelor culturale din județ și recital al Ansamblului Folcloric „Busuiocul”.

25 decembrie – Oituz - Căminul Cultural

„Astăzi s-a născut Hristos” - spectacol folcloric de Crăciun.

27 decembrie – Bacău - Piața Tricolorului

Alaiul Datinilor și Obiceiurilor de Iarnă - interjudețean; participă alaiuri din județ și din regiunea Moldovei.

Bihor

2 decembrie – Alșed - Biserica Ortodoxă „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”

Festival de colinde și tradiții creștine - ediția a III-a. Participă grupuri de colindători din subzona folclorică Crișul Repede.

8 decembrie – Băile Felix - Hotel Padiș

„Gala vetrelor folclorice 2012” - premiarea celor mai active formații de dansuri populare, formații instrumentale și soliști de muzică populară din județ.

16 decembrie – Husasău de Criș - Biserica ortodoxă „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”

Concert de colinde cu participarea grupurilor de colindători din localitatea Topa de Sus și comunele învecinate.

18 decembrie – Oradea

A VIII-a ediție a Festivalului Județean de Colinde „Noi umblăm a colinda”, eveniment realizat în colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor și Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei. Evenimentul are ca obiectiv identificarea și promovarea colindului autentic. Festivalul se desfășoară sub formă de concurs și este

structurat pe două secțiuni: colinde bihorene inedite (culese de la rapsozi din zona Bihorului) și colinde de largă circulație.

21 decembrie – Roșia

Zilele Culturii Populare Bihorene. Manifestare cultural-artistică care cuprinde obiceiuri de Crăciun și Anul Nou (Corinda, Steaua, Capra etc.).

22 decembrie – Șuncuiș

Zilele Culturii Populare Bihorene.

Botoșani

15-21 decembrie – Botoșani și localități rurale din județ

Întâlnirea anuală a creatorilor de literatură din județ.

21 decembrie – Botoșani

Festivalul de Colinde „O, ce veste minunată!”.

22 decembrie – Botoșani

„Din străbuni, din oameni buni” - festival interjudețean al datinilor și obiceiurilor de iarnă.

Brăila

2 decembrie – Gemenele

Concursul Județean de Folclor „Comorile Bărăganului”.

3 decembrie – Brăila - Sala „ProArte”

In memoriam Johnny Răducanu - recital de jazz.

5 decembrie – Brăila - Galeriile de Artă

Vernisajul Salonului Artiștilor Plastici Brăileni.

14 decembrie – Brăila - Sala „ProArte”

„Luminile rampei” - recital susținut de Grupul „Steluțe dunărene”.

20 decembrie – Brăila - Sala „ProArte”

„Vin colindătorii” - recital de colinde susținut de Corala Feminina „Camerata”.

21 decembrie – Brăila - Atelierele meșteșugărești ale CJCPCT

„De la străbuni, în viitor” - Ziua Porților Deschise.

● **Vineri, 21 decembrie, se inaugurează Galeria de Artă Populară a CJCPCT Brăila.**

București

● **Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, cu sprijinul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, organizează:**

22

- **Expoziția Națională Icoana - credință și tradiție - ediția I, în perioada 14 decembrie 2012-15 ianuarie 2013, găzduită de Teatrul Național „I. L. Caragiale”.** Vernisajul are loc vineri, 14 decembrie, ora 14.00.

- **Crăciunul și Anul Nou în creația populară contemporană - ediția a XXI-a.** Vernisajul are loc joi, 20 decembrie a.c., ora 14,00 la Centrul Național de Artă „Tinerimea Română” (intrarea din str. Schitu Măgureanu nr. 4, lângă stația de metrou Izvor). Expoziția este deschisă în perioada: 20 decembrie 2012-20 ianuarie 2013.

30 noiembrie-10 decembrie - București – Palatul Șuțu

Expoziție de icoane dedicată sărbătorilor de iarnă. Expun iconari din București.

5 decembrie-3 ianuarie – București – Piața Universității

„Tradiții de Crăciun și Anul Nou” - suită de manifestări: spectacole de folclor și de colinde; târg al meșterilor populari; întâlniri cu Moș Crăciun, reni, pitici, îngeri.

Buzău

1 decembrie – Buzău

Spectacol omagial dedicat *Zilei Naționale a României*.

20 decembrie – Buzău

Vernisajul expoziției de icoane și artă populară „Tradiție și credință” - Nașterea Domnului Iisus Hristos în creația populară buzoiană.

23 decembrie – Buzău - Sala Consiliului Județean

Spectacol de colinde și obiceiuri de iarnă susținut de Ansamblul Folcloric „Plaiurile Mioriței” al CJCPCT Buzău și invitații săi.

● **În perioada 20-21 decembrie, se realizează în comuna Florica un film documentar-artistic dedicat tradițiilor și obiceiurilor de Crăciun, specifice zonei de câmpie.**

Caras-Severin

1 decembrie – Reșița, localități din județ

Manifestări complexe dedicate *Zilei Naționale a României*.

6 decembrie – Reșița

Reuniunea de Cântări și Muzică „Iosif Velceanu” - ediția XXVII-a.

7 decembrie – Reșița

„Între tradiție și actualitate - mândria de a fi român”.

23

10 decembrie – Reșița

„Cultură și civilizație în spațiul românesc/Datini și obiceiuri de iarnă”
- ciclul festiv de iarnă, prezentare științifică, expoziție de măști,
expoziție de alimente rituale, recital de colinde.

14 decembrie – Reșița

„Teatru popular” – spectacol.

17-21 decembrie – Bozovici

Festivalul de Colinde și Cântece de Stea - ediția a III-a (manifestare
care își propune promovarea formațiilor corale și a colindului ca gen
muzical specific sărbătorilor de iarnă).

24 decembrie – Reșița, localități din județ

Manifestări complexe dedicate sărbătorilor de iarnă.

Constanța

4 decembrie – Constanța - Colegiul Național de Artă „Regina Maria”
„Sfântul Nicolae” - tradiții și obiceiuri strămoșești.

5 decembrie – Constanța - Școala cu clasele I-VIII nr. 8

„Sfântul Nicolae - ocrotitorul copiilor”/„Moș Nicolae - tradiții și
obiceiuri”.

19 decembrie – Constanța - Școala cu clasele I-VIII nr. 23 „Constantin
Brâncoveanu”

„Sărbătorile de iarnă la aromâni - Crăciunul și Anul Nou. Colinde,
tradiții și obiceiuri”.

● Centrul Cultural Județean „Teodor T. Burada” Constanța, prin
Biroul pentru Promovarea Culturii Tradiționale, organizează, în parteneriat
cu Școala cu clasele I-VIII nr. 23 „Constantin Brâncoveanu” Constanța,
Școala cu clasele I-VIII Vultur, Ansamblul „Cartalu” din comuna Vultur,
Ansamblul „Dobrogeanca” din Tuzla și Centrul Școlar pentru Educație
Inclusivă „Maria Monteseori” Constanța, începând cu 6 decembrie, o
suită de manifestări, sub genericul „Tradiții, credințe și obiceiuri
prezente la sărbătorile de iarnă (Legenda Sfântului Nicolae,
Povestea lui Moș Crăciun, spectacole de colinde)”.

Covasna

5 decembrie – Sfântu Gheorghe

„Vine Moș Nicolae” - concert pentru copii.

Dolj

5-20 decembrie – Craiova - Galeria „Cromatic”

Salonul de Iarnă al membrilor Cenaclului Plastic „Constantin Brâncuși” din
Craiova.

13-14 decembrie – Craiova - Piața „Mihai Viteazul”

Alaiul Datinelor „Din bătrâni, din oameni buni”. Participă cete de
colindători din județele Dolj, Argeș, Gorj, Mehedinți și Olt.

21-31 decembrie – Craiova - Galeria „Cromatic”

Expoziție de pictură a Cristinei Oprea.

Galati

1 decembrie – Cahul (Republica Moldova)

Spectacol folcloric dedicat *Zilei Naționale a României*, prezentat de
Ansamblul Folcloric „Doina Covurluiului” și realizat în colaborare cu
Consulatul României la Cahul.

1 decembrie – Galați

Ceremonie dedicată *Zilei Naționale a României*, la care participă și
formațiile Centrului Cultural „Dunărea de Jos”.

7 și 21 decembrie – Galați

„Clepsidra” - concerte filantropice susținute de Fanfara „Valurile Dunării”
pentru persoane din categorii sociale defavorizate.

14 decembrie – Galați

Expoziție colectivă a elevilor Clasei de Artă Fotografică din cadrul Școlii de
Arte.

14 decembrie – Galați

„Sărbătorile de iarnă” - expoziție de arte vizuale - pictură, sculptură,
design, ceramică, artă decorativă. Lucrările expuse sunt realizate de elevii
Școlii de Arte.

15 decembrie – Galați

„Vine, vine Moș Crăciun” - spectacol de balet susținut de elevii Școlii de
Arte - clasele de balet și muzică ușoară.

16 decembrie – Galați

Festivalul de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „Tudor
Pamfile” - ediția a XXI-a. Participă grupuri de artiști, cercuri și grupuri
folclorice, rapsozi populari din județul Galați.

22 decembrie – Galați

Manifestare dedicată *Zilei Eroilor Revoluției* din decembrie 1989.

● În această lună apar:

- marți, 17 decembrie, revista *Dunărea de Jos*, nr. 130;
- volumul 10 al colecției „cArtESENȚE” - ce cuprinde cele mai frumoase poeme ale unui autor gălățean.

Giurgiu**1 decembrie – Giurgiu**

Spectacol folcloric susținut de Ansamblul folcloric „Doina Dunării” al Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

1 decembrie – Giurgiu

Manifestări dedicate *Zilei Naționale a României*.

Concert susținut de Orchestra de Suflători „Valahia”.

1 decembrie – Găujani

Vernisajul unei expoziții de fotografie, lansarea CD-ului și albumului fotografic, ce fac parte din proiectul „Fotoetnografica”, realizat de CJCPCT Giurgiu în parteneriat cu Asociația de Dezvoltare Comunitară „Datini-Educație-Cultură” Găujani și Consiliul Local Găujani.

8 decembrie – Mironești

„Vine Moșul!” - spectacol de muzică și dans.

8 decembrie – Giurgiu

„Ghitarrada” - spectacol maraton susținut de cursanții clasei de chitară clasică a Școlii de Arte din cadrul CJCPCT Giurgiu.

14 decembrie – Giurgiu

Concert susținut de Orchestra de Suflători „Valahia” a Centrului Cultural Local „Ion Vinea”, dedicat sărbătorilor de iarnă.

18 decembrie – Giurgiu

Concert extraordinar susținut de Orchestra Simfonică „Valahia” a Centrului Cultural Local „Ion Vinea”, dedicat sărbătorilor de iarnă.

19-20 decembrie – Giurgiu

„După datini, colindăm!” - festival județean de datini și obiceiuri de iarnă - ediția a V-a.

20 decembrie – Giurgiu

„O, brad frumos!” - spectacol de muzică și dans al elevilor Școlii de Arte din cadrul CJCPCT Giurgiu, cu ocazia sărbătorilor de arte.

21 decembrie – Giurgiu

Spectacolul muzical-coregrafic „Uite, vine Moș Crăciun!”, susținut de elevii cercurilor artistice ale Centrului Cultural Local „Ion Vinea”.

Gorj**1 decembrie – Târgu Jiu și localități din județ**

Ziua Națională a României - ceremonial religios, militar și civil - complex de manifestări științifice și artistice închinat evenimentului.

1-6 decembrie – Târgu Jiu

Târgul de Moș Nicolae - ediția a V-a. Organizator: CJCPCT Gorj, sub egida Consiliul Județean Gorj, în parteneriat cu Primăria Târgu Jiu, Școala Populară de Artă, Palatul Copiilor Târgu Jiu.

2 decembrie – Drăgotesti

Festivalul-concurs „Memorial Nicolae Vlad”.

15-24 decembrie – Târgu Jiu și localități din județ

Miracolul Crăciunului. Colindăm, noi colindăm... iarna - complex de manifestări artistice închinat sărbătorilor de iarnă.

16 decembrie – Târgu Jiu

„Corală târgujiană” - ediția a VII-a - organizată de CJCPCT Gorj și Liceul de Arte „Constantin Brăiloiu”, sub egida Consiliului Județean Gorj.

16 decembrie – Bumbești-Pițic

Șezătoarea Literar-muzicală „E vremea colindelor”.

16-22 decembrie – Târgu Jiu și localități din județ

Zilele Recunoștinței - complex de manifestări culturale închinat împlinirii a 22 ani de la victoria Revoluției Române.

21 decembrie – Târgu Jiu

Alaiul Obiceiurilor de Iarnă. Participă Ansamblul Artistic „Doina Gorjului”, formațiile Școlii Populare de Artă Târgu Jiu, precum și ale altor așezăminte culturale din județ.

24 decembrie – Târgu Jiu și localități din județ

Pițărăii - Colindețul - spectacole ale tradițiilor și obiceiurilor de iarnă.

Hunedoara

6 decembrie – Deva - Centrul Cultural „Drăgan Muntean” și Teatrul de Artă
Concerte de colinde.

15 decembrie – Orăștie - Casa de Cultură

Festivalul Interjudețean „Călușerul Transilvănean”.

16 decembrie – Orăștie - Catedrala Ortodoxă

„Cu noi este Dumnezeu” - festival coral interjudețean.

Ialomița**14 decembrie – Slobozia**

Sărbătoarea colindului ialomițean „Sub zare de soare”.

15 decembrie – Slobozia

„De Crăciun” - concert de colinde susținut de Corul Național de Cameră „Madrigal”.

Iași**6-28 decembrie – Iași - Palas Mall**

Expoziție de măști și de traiste din județul Iași.

14-16 decembrie – Iași

Festival național de datini și obiceiuri de iarnă - ediția a XLV-a. Participă interpreți și formații din cele mai reprezentative zone etnofolclorice ale țării și din Republica Moldova.

27 decembrie – Tătăruși

Festival zonal de obiceiuri de iarnă.

Ilfov**1 decembrie – Voluntari**

Spectacol folcloric „Ziua României în Ilfov”, cu participarea extraordinară a Ansamblului Folcloric „Valahia”, dirijor Marius Zorilă, soliști - Lavinia Goste, Marioara Man Gheorghe, Letiția Boroș, Mădălina Ciucu, Ansamblul „Perinița” - Otopeni, coregraf coordonator - Liliana Comana, Ansamblul „Gruianca”, „Ansamblul Codrii Vlăsiei”.

22 decembrie – București - Sala Radio

Festivalul „Sărbătorile de Iarnă - „Daruri pentru voi” - ediția V-a. Organizatori: CJCPCT Ilfov și Inspectoratul Școlar Ilfov, sub egida Consiliului Județean Ilfov.

29 decembrie – București - Casa de Cultură a Studenților

Spectacol aniversar la împlinirea a 18 ani de la înființarea Corului de Copii „Sunetul muzicii”, dirijat de prof. Cristina Manoliu.

Maramureș**15-16 decembrie – Vișeu de Sus**

„Veniți, creștini, la Viflaim” - festival interjudețean de colinde și datini, coordonat de I.G.F. (Asociația Internațională de Folclor) - ediția a VII-a.

22-28 decembrie – Sighetu Marmației

Festivalul Național al Datiniilor de Iarnă „MARMAȚIA 2012” - ediția a XLIII-a.

Mureș**16 decembrie – Târgu Mureș**

„Florile dalbe, flori de măr” - festival județean de datini și obiceiuri de iarnă - ediția a XXXII-a.

● În luna decembrie, apare Revista „Tradiții mureșene”.

Neamț**1 decembrie – Piatra Neamț - Sala de festivități a Consiliului Județean Neamț**

Sărbătorirea *Zilei Naționale a României* - spectacol folcloric susținut de Ansamblul Folcloric „Floricea de la munte” al Centrului pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare”, precum și de studenți și profesori de la Facultatea de Muzică Piatra Neamț.

21 decembrie – Piatra Neamț

Festivalul Național de Datini și Obiceiuri „Steaua sus răsare” - ediția a XLII-a. În context: paradă pe străzile centrale ale municipiului Piatra Neamț a formațiilor participante și un spectacol pe esplanada de la Turnul lui Ștefan cel Mare din centrul istoric al orașului.

Olt**1-31 decembrie – Slatina - Centrul Cultural „Eugen Ionescu”**

Salonul Național de Artă Fotografică „Etnografica” - ediția a III-a. Expoziție, proiecție fotografii și comunicări din domeniul fotografiei etnografice.

3 decembrie – Slatina

„Obiceiuri și tradiții în județul Olt” - expoziție foto-documentară și proiecții de film despre obiceiuri și tradiții din satele județului Olt.

4-7 decembrie – Slatina

„Sfântul Nicolae în tradiția creștin-ortodoxă și regăsirea manifestărilor laice în spiritualitatea satului - colinde” - simpozion național.

14 decembrie – Slatina

Festivalul Obiceiurilor și Tradițiilor Creștine Românești; participă formații de elevi din localitățile județului Olt.

15-31 decembrie – Urzica, Giuvărăști**Festivalul de Colinde „Iarna pe uliță”.**27 decembrie – Slatina

Gala Premiilor Anuale ale CJCPCTC Olt. Manifestare complexă - expoziții de etnografie, artă culinară de sărbătoare. Decernarea premiilor pentru artiștii populari din județul Olt, remarcați în anul 2012.

Prahova6 decembrie – Cosminele - Bibliotecă

Simpozionul „Nicolae Simache” (participare județeană).

12 decembrie – Vălenii de Munte - Casa de Cultură**Festival național de colinde.**15-17 decembrie – Lapoș

Întâlnirea Fiilor satului - expoziții și programe artistice.

16 decembrie – Vâlcănești**Festivalul Interzonal de Colinde și Obiceiuri de Iarnă „Datini Prahovene” - ediția a IV-a.**17 decembrie – Urlați - Casa de Cultură

Festivalul Colindelor Tradiționale de Crăciun și de Anul Nou. Participă formații folclorice din localitățile: Lipănești, Valea Călugărească, Ceptura, Aluniș.

21-23 decembrie – Breaza

„Obiceiuri tradiționale de Crăciun și de Anul Nou” - ediția a VII-a. Participă formații din localitate și din zonă.

24-30 decembrie – Plopeni

Festivalul Județean al Obiceiurilor Tradiționale de Crăciun și de Anul Nou.

● Pe parcursul lunii, în toate localitățile din județ se vor organiza:

- spectacole și expoziții dedicate de *Zilei de 1 decembrie - Ziua Națională a României* (1 decembrie);
- manifestări tradiționale dedicate Crăciunului, sub genericul „Colinde, în Ajunul Crăciunului” (24 decembrie);
- alături ale obiceiurilor tradiționale de Anul Nou (30-31 decembrie).

Satu Mare1 decembrie – Satu Mare**Spectacolul folcloric „Ziua Națională a României”.****5-6 decembrie – Satu Mare****Spectacol folcloric (5 decembrie) și spectacol de colinde (6 decembrie) susținute sub genericul „Consiliul Județean - 20 de ani”.**6 decembrie – Satu Mare - Galeria de Arte Plastice a Consiliului Județean Vernisajul Expoziției colective „Salonul de iarnă”.

20 decembrie – Satu Mare - Galeria de Arte Plastice a Primăriei Vernisajul expoziției colective a artiștilor plastici Gergely Csaba, Stefan Tillinger și George Dan.

26 decembrie – Negrești-Oaș**Festivalul Datinilor și Obiceiurilor de Iarnă - ediția a XV-a.****Sibiu**1 decembrie – Sibiu - Sala Polivalentă „Transilvania”

Spectacolul folcloric „Noi suntem români”, dedicat Zilei Naționale a României, celebrând aniversarea a 94 de ani de la Marea Unire. Spectacolul este susținut de elevii Școlii Populare de Arte „Ilie Micu” - Sibiu, Ansamblul Folcloric „Ceata Junilor”, Ansamblul Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului” cu soliștii Nelu Albu, Alina Băcă, Daniel Rosalim, Viorica Telcean, Robert Târnavăanu, Alina Pinca. De asemenea, publicul va avea prilejul să spună „Noi suntem români!” alături de trei interpreți consacrați ai muzicii populare românești - Veta Biriș, Mariana Anghel și Nicolae Furdui Iancu.

6-7 decembrie – Agnita - Casa de Cultură „Iarion Cocișiu”

Festivalul-concurs Național „Cânt și Joc pe Hârtibaci”, dedicat tinerilor interpreți ai cântecului popular românesc, soliști vocali amatori cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani. Gala laureaților este urmată de un spectacol susținut de Ansamblul Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului”, în cadrul căruia Marcel Părau - interpret hârtibăcean, aniversează 30 de ani de activitate.

14 decembrie – Sibiu - Casa de Cultură a Sindicatelor

Spectacolul de Datini și Obiceiuri de Crăciun „Iată, vin colindători”; participă formații de colindători și ansambluri folclorice din țară și din județul Sibiu, precum și Ansamblul Folcloric Profesionist „Cindrelul-Junii Sibiului”, alături de soliști consacrați ai folclorului românesc.

Suceava

5 decembrie-10 ianuarie – Suceava și localități din județ
 „Crăciun în Bucovina” - proiect european, din care fac parte manifestările:

- *Târgul de iarnă al meșterilor populari;*
- spectacole de colinde și obiceiuri de Crăciun și Anul Nou;
- expoziții de fotografie și de măști tradiționale.

27 decembrie – Suceava

„După datina străbună!” - parade, spectacol de datini și obiceiuri de iarnă susținut de artiști amatori.

Timiș

1 decembrie – Timișoara

Spectacol omagial dedicat *Zilei de 1 Decembrie*.

20 decembrie – Dudești

Spectacol folcloric al Ansamblului Profesionist „Banatul” al Centrului de Cultură și Artă al Județului Timiș. Invitat de onoare: Cristian Pomohaci.

21 decembrie – Timișoara

Alaiul Colindătorilor; participă peste 600 de colindători din tot județul.

● Ansamblul Folcloric „Bujorul” al Centrului de Cultură și Artă al Județului Timiș participă sâmbătă, 8 decembrie, manifestările dedicate sărbătorilor de iarnă (Serbia).

Vâlcea

1 decembrie – Sutești

Concert folcloric susținut de Orchestra „Rapsodia vâlceană” prilejuit de inaugurarea noului sediu administrativ al Primăriei Sutești.

7 decembrie – Râmnicu Vâlcea - Galeria de Artă „Constantin Iliescu”

Finala festivalurilor naționale de poezie „George Țârnea” și „Elena Zarescu”, organizată în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Vâlcea.

13 decembrie - Râmnicu Vâlcea

„De Crăciun!” - vernisajul expoziție de icoane, organizată în parteneriat cu Arhiepiscopia Râmnicului.

14-15 decembrie - Râmnicu Vâlcea

Festivalul Datinilor și Obiceiurilor de Crăciun și Anul Nou „Din moși-strămoși”, organizat în parteneriat cu Arhiepiscopia Râmnicului și Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea.

Noi aparitii editoriale**O a doua carte a cărților de folclor**

Nicolae Constantinescu, *Citite de mine... Folclor, etnologie, antropologie*. Repere ale cercetării, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, București, 2011, 270 p.

Așteptat cu interes de cititorii de folclor - și nu numai - volumul al doilea din „Citite de mine... Folclor, etnologie, antropologie. Repere ale cercetării”, Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, București, 2011, 270 p., reface o altă etapă a traseului științific parcurs de profesorul, folcloristul, etnologul și antropologul Nicolae Constantinescu și cuprinde articole și recenzii apărute în diferite reviste de specialitate în perioada 1999-2011.

Înainte însă de orice comentariu despre această carte, trebuie să precizăm că autorul ei este, pe linia lui Mihai Pop, unul dintre puținii cercetători români



contemporani care oferă, în studii bine documentate, o perspectivă amplă asupra folclorului românesc. Volumul este structurat în trei părți: I. „Fundamente. Întemeietori. Recuperări”, II. „Etnologice”, III. „Antropologice”. În mod firesc, oferind Cezarului ce e al Cezarului, prima parte a cărții profesorului Nicolae Constantinescu se deschide cu trei articole despre Mihai Pop. Primul e intitulat „Mihai Pop în Enzyklopädie des Märchens”, în care se subliniază contribuțiile acestuia în domeniul prozei populare. Se insistă asupra metodei de lucru impuse de profesorul Pop, într-o epocă în care dogmatismul și restricțiile ideologice copleșeau cercetările de orice fel, nu doar pe cele folclorice. Nicolae Constantinescu aduce în discuție în acest articol preocupările lui Mihai Pop pentru aspectele contemporane ale narațiunilor populare, precum și pentru „modul în care evenimentul istoric real a fost consemnat de documentul scris și de tradiția orală”. „Școala folcloristică Mihai Pop” este un articol-omagiu, dar nu excesiv de laudativ, ci mai degrabă corect și obiectiv, un semn de respect și de prețuire de la discipol către magistrul.

Denigrat de mulți, profesorul Mihai Pop a sădit semințe ale iubirii de folclor în sufletele și mințile ucenicilor săi, nefiind, așa cum precizează Nicolae Constantinescu, un „risipitor” sau „un savant fără operă”. El „a lăsat urme vizibile în știința românească a folclorului”, a pregătit ca dascăl generații întregi de folcloriști și de etnologi, în același timp îndrumând teze de doctorat, ale căror referate sunt adevărate „metatexte”, profunde și subtile. Se observă în aceste pagini o ușoară nostalgie a discipolului care re trăiește, din perspectiva maturității științifice și didactice, anii de ucenicie pe lângă Profesorul Mihai Pop. Ideile înnoitoare ale „moșului” și-au găsit efectul pozitiv asupra celor pe care i-a format de-a lungul timpului, fie la Cercul de Poetică și Stilistică, fie la Cercul de Folclor de la Facultatea de Filologie din Timișoara, fie în cercetările studențești de teren. De aceea, este îndreptățită asemănarea dintre cei doi Mihai, Eminescu și Pop, ai spiritualității și culturii noastre, pe care o sugerează „cu sfială” Nicolae Constantinescu - „pe cât se poate omenește prevedea, folcloristica românească va începe secolul al XXI-lea sub auspiciile gândirii și operei Profesorului Mihai Pop”.

Reconstituirea portretului cercetătorului și Profesorului continuă în articolul „Mihai Pop - arhitectura operei. I. Idei fondatoare și zgura ideologică”, unde Nicolae Constantinescu anulează orice prejudecată cu privire la lipsa scrierilor mentorului său, aducând numeroase argumente împotriva denigratorilor. Un prim argument este studiul lui Pop,

„Problemele și perspectivele folcloristicii noastre”, apărut în 1956, pe care Constantinescu îl numește „articol program”, insistând asupra rolului său ca etalon al lansării noilor cercetări de folclor din România de după Al Doilea Război Mondial.

Traseul științific al profesorului Pop este refăcut minuțios de discipolul său, cronicar atent și bine informat, care amintește diferite studii introductive, comunicări științifice, note și recenzii: prefață la antologia „Flori alese din poezia populară” (1960), „Cu privire la unele studii despre folclorul literar” (1959), „Câteva observații privind cercetarea folclorului contemporan” (1959), „Perspective în cercetarea poetică a folclorului” (1966), „Caracterul formalizat al creațiilor orale” (1967). Cele două din urmă sunt, după cum afirma Nicolae Constantinescu, adevărate pietre de hotar, din care își trag seva creatoare folcloriștii cei tineri, mândri de a face parte din școala „moșului” Pop. Pionieri în studiul folclorului românesc sunt însă Bogdan Petriceicu Hasdeu („întemeietor”), Ovid Densusianu („deschizător de drumuri”) și D. Caracostea („făuritor al instrumentelor de lucru”), precizează Nicolae Constantinescu în „Dimensiunea europeană a gândirii etnologice românești: D. Caracostea și P. Caraman”.

Autorul remarcă nota europeană, modernă a gândirii folclorice și etnologice a celor doi cercetători, Caracostea și Caraman, care situează comunicarea de tip folcloric într-un context - cel dintâi, și își manifestă în mod evident intoleranța față de incultura, dar și iubirea pentru adevărul științific - cel de-al doilea.

Plecați dintre noi, dar totuși prezenți prin ceea ce au scris, au cules și au publicat de-a lungul timpului: „Ovidiu Bârlea și contemporanii săi”, „I. C. Chițimia: cuprindere și consecvență”, „G. Călinescu - «folclorist» și «etnolog»”.

Trei studii despre doi cercetători de excepție, Ovidiu Bârlea și I. C. Chițimia și un... critic literar, profesor universitar, romancier - George Călinescu. În primul articol, Nicolae Constantinescu amintește de Asociația Studențească de Etnografie și Folclor, care funcționa prin anii '70-'80, unde se manifesta disputa dintre „terenști” și „livrești”, adică „folcloriștii de cabinet”, cei din urmă fiind elevii lui Mihai Pop, care au ajuns însă la un moment dat să lucreze cu Ovidiu Bârlea. Lecțiile despre necesitatea culegerii folclorului în mediul său de viață, pe care Bârlea cu mărînimie le oferă discipolilor săi în „Metoda de cercetare a folclorului” din 1969, au cunoscut un ecou extraordinar, mai ales după apariția „Antologiei de proză populară epică”, din 1966. Astfel, Constantinescu observă că

„Între principiile cercetării de teren, Bârlea notează, la subcapitolul „Culegerea prin observație”, obligativitatea consemnării datelor esențiale ale „contextului” desfășurării manifestării respective.

Cel de-al doilea articol urmărește drumul pe care I. C. Chițimia și-a construit cu tenacitate și, în același timp, cu modestie programul său de cercetare, amplu și coerent, preocupările sale manifestându-se în problemele de slavistică (mai ales de polonistică), de literatură română veche, cu o vădită înclinație spre cărțile populare, în relația lor cu literatura orală, dar și de folclor (aceasta însemnând folcloristică, folclor comparat, folclor românesc). Interesantă este analiza etnolingvistică pe care o face profesorul Chițimia - și pe care Nicolae Constantinescu o comentează aici - referitoare la sintagma „Paștele Cailor”; el consideră că expresia noastră ar fi desprinsă din formula bulgărească „Traj, konijo, za zelena treva”, adică „trăiește sau ține-te, murgule, pâna la iarba verde”, apoi s-ar fi ajuns la vorba „Să trăiești, murgule, să paști iarba verde”. Și, de aici, la „Paște, murgule, iarba verde”, neavând deci de-a face cu sărbătoarea Paștelui, ci cu păscutul cailor. „La paștile cailor” înseamnă, așadar, „la păscutul cailor”.

A-l judeca pe George Călinescu folosind o măsură greșită, a unui antropolog sau a unui sociolog, ar putea duce la anularea unor calități ale sale, după cum observă Nicolae Constantinescu, de aceea, autorul „Esteticii basmului” trebuie analizat din altă perspectivă. Cel de-al treilea articol propune o altfel de abordare a „folcloristului” și „etnologului” Călinescu, una care să-i pună în valoare abilitățile de analist fin al „folclorului savant” (sintagma îi aparține) sub care sunt așezate poemele eminesciene de inspirație folclorică. În plus, ceea ce rămâne sunt „supletea gândirii și intuiția extraordinară, bazate, neîndoielnic, nu doar pe inteligență, dar și pe ample și profunde lecturi. Și mai e un aspect: consecvența acestei gândiri”. O gândire a unui literat, cercetător și iubitor de folclor.

Într-o lume în care termenii „valoare”, „cultură”, „muncă” își pierd adesea semnificația, căpătând valențe negative sau eventual utopice, câțiva cercetători de la Cluj, tineri ori mai puțin tineri, și-au propus să reconstituie un trecut „mare”, cum spune poetul, pentru a avea un „mare viitor”, măcar din punct de vedere folcloric, etnologic sau antropologic. Cele trei articole cu titlul „O nobilă îndeletnicire: recuperator de valori culturale”, din prima parte a volumului, aduc în atenția cititorului munca unor cercetători, cu mai multă sau mai puțină experiență, care s-au

aplecat cu pasiune și dăruire asupra textelor de folclor, le-au selectat, analizat și apoi reintregat într-un circuit de valori spirituale naționale. Astfel, Nicolae Constantinescu notează titlurile textelor „recuperate” și numele unor asemenea „recuperatori”, cu respectul și admirația cuvenite unei munci titanice: „60 de cântece românești din colecția Treufest Peregrin (1863)”, o ediție critică alcătuită de Gottfried Habenicht și Ion Taloș, apărută în 2008, care cuprinde cântece germane, maghiare, sârbești, românești, croate, slavone și cehe; „Studii de etnologie”, tot în 2008, ediție îngrijită de Ioana Bot și Ileana Benga - cea dintâi, fiica unui „îndrumător competent și generos al generațiilor de studenți care l-au avut profesor”; „Dr. Mozes Gaster - omul și opera”, o contribuție a lui Virgiliu Florea la istoria folcloristicii românești; „Studii antro-po-geografice, etnografice și geopolitice”, apărută în 2001, în îngrijirea lui Ion Cuceu și lista continuă, cu alți „lucrători” și „meșteșugari” ai textului folcloric.

Partea a doua a volumului „Citite de mine...”, intitulată „Etnologice”, pornește la drum cu un articol despre un mare etnolog francez al secolului trecut, Jean Cuisenier, „Sărbătorirea lui Jean Cuisenier la Brașov”, în care Nicolae Constantinescu evocă personalitatea „de prim rang” a profesorului, cunoscător al culturii noastre, prin contactul avut cu pământul românesc din Bucovina, Maramureș, Oltenia. Experiența lui Cuisenier pe pământul nostru s-a concretizat, amintește Nicolae Constantinescu, prin câteva volume, de pildă „Memoria Carpaților. România milenară. O privire interioară”, apărută la Cluj, în traducere, în 2002, dar și prin imaginile foto, „adevărate documente etnologice purtătoare ale unei informații culturale prețioase, îmbrăcată într-o haină artistică extrem de expresivă”.

O notă aparte, inedită în acest volum, aduce articolul „Omul românesc în imagini”, în care profesorul Nicolae Constantinescu le prezintă folcloriștilor o altă „dimensiune românească a existenței”, pe linia lui Mircea Vulcănescu, dar dintr-o perspectivă... fotografică. Este vorba despre inițiativa doamnei Sabina Ispas, directorul Institutului de Etnografie și Folclor, și a lui Emanuel Pârvu, artist-fotograf, care au selectat 86 de imagini alb-negru din cele peste 150.000 de clișee și de fotografii găsite în arhiva Institutului, și le-au publicat într-un album. Nicolae Constantinescu surprinde în acest articol importanța fotografiei ca document etnografic, de istorie socială, astfel că imaginile care se regăsesc în albumul „Omul românesc” sugerează modul în care fotografiile atrași de peisajele românești pun în aplicare, „fie conduși de un infailibil instinct artistic, fie

împinși de solida cunoaștere a domeniului lor de studiu, principiile de bază ale folosirii tehnicii fotografice în cercetarea etnologică”.

Iubitorii de folclor sunt mulți la noi în țară. Tineri studenți, masteranzi sau cercetători cu vechime în descifrarea adevărului folcloric și etnologic pe meleagurile noastre, ei caută piatra filosofală a culturii populare: texte folclorice, obiceiuri, ritualuri, jocuri... Despre acești oameni, Nicolae Constantinescu scrie cu obiectivitate, eleganță, dar și cu respectul datorat muncii de „artizan”, de migălos cercetaș asupra „cuvântului folcloric românesc”: „Unde ni sunt amatorii? Cercetări de folclor în județe” (autorul remarcă în mod deosebit cartea „Transcrieri infidele. File din istoria orală a unui sat” de Narcisa Alexandra Știucă), „Iar noi locului ne ținem...” (studiu despre monografiile zonale și locale apărute după 1996), „Zmei și celulare la Boișoara, Laboratorul Boișoara” (unde Nicolae Constantinescu descrie munca de teren desfășurată, începând cu 1968, la Boișoara, mai întâi sub îndrumarea profesorului Mihai Pop, apoi sub aceea a domniei-sale. Absolut inedită este informația pe care primarul comunei Boișoara o oferă vizitatorilor săi: în Spania există o localitate unde trăiesc în mare parte boișoreni, astfel că s-ar putea alege primar dintre „ai noștri”. Și, totuși, este dramatic, punctează autorul acestui volum, faptul că folclorul zonei Boișoara ar putea, în câteva decenii să piară, iar identitatea locală să dispară.

Profesorul Nicolae Constantinescu propune o altă viziune asupra Bucureștiului, oraș adorat de unii și hulit de alții: „Micul Paris din cetatea lui Bucur” și „Folclor vechi din București”. Primul articol este o recenzie a unei cărți captivante despre capitala României, apărute în 2002, „Bucureștii în date și întâmplări”, aparținând istoricului Radu Olteanu, care analizează întâmplări din istoria de secole a Bucureștiului, dintr-o perspectivă obiectivă, așezând textul de arhivă alături de textul jurnalistic modern, de secol XIX. Cel de-al doilea articol este o mărturisire a etnologului și profesorului Nicolae Constantinescu, referitoare la poziția orașului ca un potențial creator de folclor. Chiar dacă la unii specialiști persistă ideea potrivit căreia „orașul, de la burgul medieval până la metropolele contemporane, n-ar fi un mediu prielnic creării, transmiterii și păstrării folclorului”, în concepția autorului acestui volum, orașul reprezintă un generator de creații populare, adevărat, de altă natură decât cele născute la sat, însă la fel de impresionante.

În mod deosebit atrag atenția două tipuri de articole. Cele despre arta culinară la români, de exemplu „Spune-mi ce bucate gătești, ca să-ți spun

cine ești”, „Lumina pâinii. Bucate și băuturi tradiționale pe masa de lucru a etnologilor”. Dar și cele despre cultura niponă: „Festivalurile japoneze, dincolo de pitoresc”, „Șotron și Țurca în Parcul Yoyogi din Tokyo”. Autorului aduce informații prețioase, utile oricărui etnolog. Limbajul e savuros: „Preferințele sau repulsiile alimentare fac parte din moștenirea culturală a grupului, ele constituind o parte a identității personale și, prin însumare, a identității etnice înseși. Anumite deprinderi alimentare tind să fie atașate ca niște etichete definitorii anumitor popoare: românii sunt „mămăligari” (mâncători de mămăligă care, se zicea până nu demult, „nu explodează”), italienii sunt „macaronari” sau „broscari”, finlandezii sunt „mâncători de pește crud”, de unde, se pare, ar veni și etnonimul Suomi (numele Finlandei în limba finlandeză)”.

Cea de-a treia parte a acestui volum cuprinde studii de antropologie, care analizează principalele probleme ale acestei discipline în lumea contemporană („Aspecte de antropologie culturală” - sunt evidențiate aici lucrările unor universitari precum Nicolae Panea), dar și articole care surprind contribuțiile cercetătorilor străini la antropologia românească. Extrem de interesant este cel despre Ruth Benedict, care a scris, printre altele, „Cultura și comportamentul la români”, apărută în traducere în 2002. Profesorul Nicolae Constantinescu analizează principalele aspecte ale studiului autoarei, remarcă sugestiile și învățămintele care rezultă din lectura cărții lui Ruth Benedict, punctând mai ales acele probleme care nu se mai regăsesc în alte articole de specialitate: „nu-mi amintesc (dar poate că mă înșel) să fi întâlnit undeva, într-un studiu românesc, o referire măcar, la problema masturbării la copii și a mijloacelor de prevenire a acestei practici frecvente, aproape generalizată, după informațiile autoarei, la români, mai ales în orașe și în târguri, dar și în sate”.

Nu trebuie trecute cu vederea nici celelalte articole din această secțiune, foarte bine documentate și structurate, despre activități ale folcloriștilor români în alte țări, cum ar fi acel „Colocviu de antropologie românească la Perugia”, prilej de întâlnire a celor mai importanți cercetători în domeniu de la noi din țară și din alte părți ale Europei, unde au fost discutate și analizate în amănunt probleme precum vrăjitoria, șamanismul și posedarea la români, dreptul proprietății în procesul de restituire a caselor naționalizate în București, inscripțiile de la Cimitirul vesel de la Săpânța etc.

Sunt numeroase studiile despre folclorul românesc, scrise de „străini de toate culorile”, după cum își intitulează profesorul Nicolae

Constantinescu trei articole („Străini de toate culorile despre folclorul românesc”), care au ca element comun perspectiva cercetătorilor europeni asupra folclorului, antropologiei și etnologiei românești. Nicolae Constantinescu aduce în atenția cititorului titluri precum „Eseuri de mitologie balcanică” de Marianne Mesnil și Assia Popova, „Profil românesc. Un studiu despre caracterul național reflectat în artele vizuale” de Donald Dunham sau monografia despre „Călușul” nostru, a cercetătoarei americane Gail Kligman. Nicolae Constantinescu remarcă și subliniază abundența informației antropologice, seriozitatea în documentare a celor citați, dar și obiectivitatea acestora, lucru lăudabil la un străin care vorbește despre tradiții ale altei țări.

Cartea-document a profesorului Nicolae Constantinescu se încheie cu două „Variatăți antropologice”, în care autorul comentează termenii antropologie, antropolog, observând că „inventarea” acestora datează din vremea apariției științelor pozitive, atunci când aria cercetării a fost extinsă spre alte grupuri decât ale noastre, ale europenilor, mergând așadar spre culturi diferite. Concluzia autorului pune pe o treaptă superioară această disciplină, înrudită cu folclorul și etnologia: „Sub acoperișul primitiv al antropologiei se construiește mult și, sper eu, durabil”.

Cel de-al doilea volum al cărții „Citite de mine... Folclor, etnologie, antropologie. Repere ale cercetării” constituie un punct de reper extrem de important în studierea acestor trei discipline, o piatră de temelie, un manual foarte bine documentat, dar și ușor de parcurs datorită limbajului accesibil, pe baza căruia tinerii cercetători, români sau străini, își pot construi propriile arhitecturi de analiză a folclorului, etnologiei și antropologiei. Este o carte care se citește cu sufletul, pentru că autorul ei a așezat în paginile sale sufletul unui neam, al poporului român, cu tradițiile, obiceiurile și speranțele sale.

Carmen IORDACHE

(Articol apărut în 21 iunie 2012, în
Cultura literară, secțiunea „Zero comentarii”)